

[Frode Jakobsen.]

at underkastes en international retslig afgørelse; de er for vage, ikke tilstrækkelig konkrete. Jeg gad forresten vide, hvordan russerne ville stille sig, om en international domstol skulle til at undersøge, om alle russere har tøj nok. Men det er ikke bare de såkaldte sociale rettigheder, der er blevet droppet. Den europæiske erklæring synes at betyde en svækkelse, en række indskrænkninger i forhold til De Forenede Nationers. Den synes at betegne halvheden overfor det absolutte. Må jeg illustrere det?

Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed. Sådan hedder det uindskrænket og flot i De Forenede Nationers erklæring § 3, den, som også er tiltrådt af Rusland. Europarådets erklæring indeholder indskrænkninger. Et menneske kan berøves livet ved en dødsdom, i nødværge, for at forhindre flugt, af den lovlige myndighed i kamp mod et oprør. Det er ikke nær så flot, men reelt. Ingen må holdes i slaveri eller tvangsarbejde, hedder det uindskrænket i De Forenede Nationers erklæring § 4, den, der også er tiltrådt af russerne. Europarådet har igen sine indskrænkninger. Ved tvangsarbejde må ikke forstås det arbejde, som en fange, dømt ved lovlig dom, sædvanligvis må udføre i fængslet. Heller ikke tvungen militærtjeneste skal være forbudt. Selv med hensyn til ytringsfrihed går man i De Forenede Nationer, hvor russerne er med, langt videre, end man er gået i Europarådet. Her slås det simpethen fast, at enhver er berettiget til at have en hvilken som helst mening og til at fremsætte den når som helst og overalt. Han har ret til at modtage og viderebefordre enhver oplysning, uhindret af landegrænser. Efter den europæiske menneskerettighedserklæring kan stater foretage indskrænkninger ved lov af hensyn til den nationale sikkerhed, for at beskytte sundhed eller sædelighed el. lign. Var det papiret, der var afgørende, så var det i Rusland, man frit kunne tale, og i England og de skandinaviske lande, man kun kunne gøre det med reservationer.

Hvad er da grunden til, at vi med denne konvention har måttet gå forsigtigere tilværks end i De Forenede Nationer? At alt i denne konvention må være formet sådan, at det kan indbringes til retslig afgørelse. Med sorg har man måttet lade de sociale rettigheder falde, ikke fordi man ikke er til-

hænger af dem, ikke fordi man ikke vil gøre alt for deres virkeliggørelse, men fordi deres overholdelse ikke kan kontrolleres af en international domstol. Derfor har man de mange indskrænkninger, man har dem, fordi det ikke skal være bare store ord, men virkelighed.

To principper er af afgørende betydning for denne konvention: Oprettelse af en domstol og individets, ikke bare statens ret til at klage, hvor menneskerettigheder krænktes. Det sidste er vigtigt. Ved en menneskerettighedernes konvention er det jo ikke stater, der skal beskyttes, men mennesker. Hvordan er det da gået med de to principper? Vi, der har været med fra første færd, allerede da det forberedtes af Europabevægelsen, før Europarådet blev oprettet, vi vil sige: ikke helt tilfredsstillende. Der har været vanskeligheder ved domstolen, domstolen, som staterne automatisk må afgive en del af deres suverænitet til. Disse vanskeligheder har mest været af formel art. Norge, som sandelig ikke har grund til at være bange for en undersøgelse af sit forhold til de demokratiske frihedsrettigheder, har f. eks. ment, at den europæiske domstol stred mod dets forfatning, mod bestemmelsen om, at den dømmende myndighed er hos domstolene. Jeg finder, at det er en formalistisk betragtningsmåde, der da heller ikke har forhindret Norge i at underkaste sig Haagdomstolens kendelse. Der har altid i Europarådets rådgivende forsamling og også i ministerkomiteen været et klart flertal for, at domstolen skulle være obligatorisk, men enstemmighedsprincippet er stadigvæk gældende; derfor er resultatet blevet et kompromis: domstolen oprettes, men som valgfri, den gælder kun for de stater, der afgiver en erklæring om, at de underkaster sig dens kompetence.

Det næste punkt er spørgsmålet om individets ret til at klage. Der har også her været betænkeligheder. En naturlig betænkelighed er frygten for, at en sådan ret ville blive misbrugt af kværlanter eller måske endnu mere af dem, der råber op om krænkelse af de demokratiske rettigheder, samtidig med at de sværger til stater, hvor ingen gnist af de demokratiske rettigheder eksisterer. Denne vanskelighed har man forudset. Det har aldrig været tanken, at enhver enkelt borger indenfor de 15 stater skulle kunne gå direkte til domstolen, så